Eduskunnan ympäristövaliokunta
Asiantuntijakuuleminen 12.6.2018

Maa- ja metsätalousministeriö
Kalatalousneuvos Risto Lampinen
Neuvotteleva virkamies Orian Bondestam

ICES:n tieteelliset suositukset Itämeren kalakantojen TAC:sta vuodelle 2019

Tausta
Kansainvälisen merentutkimusneuvoston ICESin suositukset vuoden 2019 TAC:ista (suurin sallittu saalis) Itämeren kalakannoille muodostavat perustan komission ehdotukselle vuoden 2019 kalastusmahdollisuuksista Itämerellä. Suomen ennakkovaikuttamista varten BALTFISH:ssa (Itämeren EU-jäsenvaltioiden alueellinen kalatalousfoorumi) ja neuvostossa sekä komission suuntaan on tarpeen muodostaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kanta Suomelle keskeisten kalakantojen TAC:sta. Maa- ja metsätalousministeriö on valmistellut 31.5.2018 julkaistujen Itämerta koskevien ICESin suositusten pohjalta E-kirjeen eduskunnan oikea-aikaiseksi informoimiseksi. E-kirjeestä käytiin EU17-jaostossa 4.6.2018 vilkas keskustelu ja se voitiin hyväksyä tietyin varauksin (Pohjanlahden ja Suomenlahden lohen TAC:t sekä läntisen silakan ja läntisen turskan TAC:t).

BALTFISH keskustelee alustavasti ICESin suosituksista 28-29.6.2018 järjestettävässä kokouksessa. Komissio antaa ehdotuksensa syyskuun alkupuolella. BALTFISH pyrkii edellisten vuosien tapaan saavuttamaan Itämeren EU-jäsenmaiden yhteisen näkemyksen mahdollisimman monen kalakannan osalta ennen lokakuun neuvostoa, jossa Itämeren kalastusmahdollisuudet vuodeksi 2019 hyväksytään. Itämeren kalastusmahdollisuuksista neuvotellaan ja ne hyväksytään yhtenä kokonaisuutena.

ICESin Itämeren kalakantakohtaiset suositukset vuodeksi 2019 on selostettu olennaiselta osin E-kirjeessä E 44/2018 vp. Seuraavassa olennaisimmat asiat BALTFISHin ja neuvoston käsittelyyn sekä komission ehdotukseen liittyen.

Jatkokäsittelyssä ja lokakuun neuvostossa keskeiset kysymykset ja Suomen kannat niihin

Suomen lähtökohtana on Itämeren vuoden 2019 kalastusmahdollisuuksien vahvistaminen siten, että kalakantojen kestävän enimmäistuoton (Maximum Sustainable Yield, MSY) taso saavutettaisiin mahdollisimman pian ja viimeistään vuoteen 2020 mennessä. Kalastusmahdollisuuksien vahvistamisen tulee perustua MSY kalastuskuolevuuden vaihteluväleihin Itämeren turska-, silakka- ja kilohailikantojen monivuotiseen hoitosuunnitelmaan (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen 2016/1139) tai kyseisiä kalakantoja koskeviin ICES:n uusimpiin tieteellisiin neuvoihin.

Pohjanlahden silakka
Taloudellisesti tärkeimmän kalakantamme eli Pohjanlahden silakan osalta monivuotisessa hoitosuunnitelmassa (asetus 2016/1139, liite I) määriteltyä kalastuskuolevuuden MSY-vaihteluvälin muuttamisesta on juuri päästy yhteisymmärrykseen Euroopan parlamentin ja neuvoston kesken. Uusi vaihteluväli on (0,15–0,21) perustuen ICES:n tieteelliseen neuvoon.

Tämän perusteella valtioneuvosto esittää TAC:n vahvistamista ICES:n uusimman tieteellisen neuvon mukaisen kalastuskuolevuuden MSY-pistearvon 0,21 perusteella siten, että TAC olisi 88 703 tonnia, joka olisi n. 7 %:n pienennys kuluvan vuoden TAC:iin (korotetaan kesän aikana 95 566 tonniin perustuen Fmsy 0,21 arvoon) verrattuna. Tämä tarkoittaisi merkittävää pienennystä vuoden 2019 kalastuskiintiöön, koska

vuodelta 2018 ei todennäköisesti myöskään siirry kiintiönosia vuodelle 2019. Pienennys noudattaa tieteellistä käsitystä Pohjanlahden silakkakannan koosta, joka arvioidaan pienentyneen vuonna 2017 arvioidulta tasolta. Silakkakannan kutukanta on kuitenkin edelleen huomattavasti yli varotason ja saaliit ovat kuluneena vuonna olleet viime vuotta paremmat.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohi

ICES:n neuvon tietojen mukaisesti viime vuosien tapaan (ottamalla huomioon hylkeiden vahingoittamat lohet, arvioitu raportoimaton ja väärinraportoitu saalis ja Venäjän osuus) laskemalla päädyttäisiin EU:n TAC:iin, jonka suuruus olisi 64 943 lohta, joka merkitsisi n. 29 prosentin pienennystä kuluvan vuoden TAC:iin. Edellä mainittu pienennys perustuu valtaosiltaan ICES:n arvioon puolalaisten kalastajien taimeneksi väärinraportoidusta lohimäärästä, joka arvioidaan vuonna 2017 olleen 30 500 lohta (17 100 lohta vuonna 2016). Puolan lohikiintiö vuonna 2017 oli kuitenkin vain 6 030 lohta. Väärinraportoitua lohimäärää koskevan arvion huomioon ottaminen olisi vakavassa ristiriidassa suhteellisen vakauden (jäsenvaltioiden välinen pysyvä kiintiöjakoavain) kanssa ja johtaisi sen vääristymiseen. Se tarkoittaisi, että hyväksyttäisiin Puolan kiintiöksi 36 530 lohta, joka vähennettäisiin muiden jäsenvaltioiden kaupallisten kalastajien kiintiöistä. Kyseisen arvioidun määrän mahdollinen suurentuminen ja hyväksyminen sellaisenaan voisi jopa johtaa siihen, että muille jäsenvaltioille ei jäisi lainkaan lohikiintiötä. Keskeistä on siksi saada tämä tutkijoiden arvioima puolalaisten harjoittama laiton kalastus loppumaan.

Komission ehdottaman Itämeren lohen monivuotisen hoitosuunnitelman lähtökohtana on ollut kalastuskuolevuuden asettaminen tasolle 0,1. Tämän lähtökohdan perusteella samankaltaisen laskutoimituksen perusteella päädyttäisiin EU:n TAC:iin, jonka suuruus olisi 91 135 lohta, joka vastaisi tasoltaan kuluvan vuoden TAC:in tasoa (91 132 lohta).

Valtioneuvosto esittää TAC:n pienentämistä tieteellisen neuvon mukaisen laskelman suuntaisesti. Ottaen huomioon arvioidun väärinraportoidun puolalaisen lohisaaliin määrän vaikutukset suhteelliseen vakauteen ja hoitosuunnitelman lähtökohtana olevan kalastuskuolevuuden arvon 0,1 valtioneuvosto esittää, että Suomi voi hyväksyä ratkaisun, jossa TAC pidetään nykytasollaan. Myös neuvottelutilanne TAC:n pienentämiseksi tullee olemaan erittäin vaativa.

Tieteellisen neuvon osoittama tarve pienentää TAC:ia johtuu merkittävältä osin arvioidusta Puolan väärinraportoidusta saaliista. Tilanne on kestämätön muiden kuin Puolan kalastajien kannalta, joten Suomi edellyttää, että komissio ja jäsenvaltiot jo kuluvasta kalastuskaudesta alkaen valvovat tehostetusti, että Itämerellä ei harjoiteta laitonta lohenkalastusta. Valvonnalla tulee estää laittoman kalastuksen harjoittaminen ja jos sellaista todennetaan, se on viipymättä ja kokonaan eliminoitava. Kuten turskankin osalta Suomi katsoo, että kaikki lohen kalastuskuolevuus tulee ottaa huomioon kalastuksen säätelyssä.

Suomenlahden lohi

Valtioneuvosto esittää Suomenlahden lohen TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon mukaisesti. ICES:n neuvon tietojen mukaisesti viime vuosien tapaan (ottamalla huomioon hylkeiden vahingoittamat lohet, arvioitu raportoimaton ja väärinraportoitu saalis ja Venäjän osuus) laskemalla päädyttäisiin EU:n TAC:iin, jonka suuruus olisi 8 777 lohta, joka merkitsisi n. 12 prosentin pienennystä kuluvan vuoden TAC:iin (10 003 lohta).

Viro on aiempina vuosina nostanut esiin tarpeensa pitää Suomenlahden lohen TAC:n ennallaan. Tämä kysymys tullee olemaan Viron prioriteetti tulevissa neuvotteluissa. Neuvotteluihin varautumiseksi valtioneuvosto ehdottaa, että Suomi voi, mikäli se on edellytys hyväksyttävän kokonaisratkaisun saavuttamiselle, hyväksyä TAC:n pitämisen nykytasollaan. Valtioneuvosto esittää lisäksi viimevuotiseen tapaan, että tulisi pyrkiä siihen, että kalastus kohdistuu istutettuihin lohiin.

Turskakannat

Heikossa kunnossa olevia turskakantojen TAC:ien asettaminen on oletettavasti jälleen neuvoston vaikein asia. Itäisen turskakannan tilaa ei ole voitu analysoida tarkasti eikä ICES ole voinut suositella kalastuskuolevuuden vaihteluväliä kannalle. Valtioneuvosto esittää TAC:in olennaista pienentämistä ICES:n neuvon mukaisesti.

Valtioneuvosto esittää läntisen turskakannan TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon mukaisen kalastuskuolevuuden MSY-vaihteluvälin (soveltuva alempi vaihteluväli 0,15 – 0,26) mukaisesti, mikä merkitsisi TAC:n suurentumista johtuen kalastukseen tulevasta suuremmasta vuoden 2016 vuosiluokasta. Kuten viime vuonnakin Suomi katsoo, että läntiseen turskakantaan kohdistuva kaikki kalastuskuolevuus tulee ottaa huomioon kalastuksen säätelyssä.

Kilohaili

Valtioneuvosto esittää TAC:n vahvistamista hoitosuunnitelmassa määritellyn kalastuskuolevuuden MSY-pistearvon 0,26 (vaihteluväli on 0,19 – 0,27) mukaisesti siten, että EU:n TAC olisi 301 125 tonnia. EU:n TAC suurenisi siten n. 3 % kuluvaan vuoden TAC:iin (262 310 tonnia) verrattuna.

Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan TAC

Valtioneuvosto esittää TAC:n vahvistamista hoitosuunnitelman MSY pistearvon 0,22 (Fmsy vaihteluväli on 0,16 – 0,28) mukaisesti siten, että EU:n TAC olisi noin 140 500 tonnia, mikä merkitsisi n. 40 % pienennystä kuluvaan vuoden TAC:iin (229 355 tonnia). Valtioneuvosto on myös valmis siihen, että TAC vahvistetaan Fmsy yläarvon 0,28 perusteella siten, että EU:n TAC olisi noin 174 500 tonnia, mikä merkitsisi n. 26 % pienennystä kuluvaan vuoden TAC:iin

Muut kalakannat

Riianlahden silakkakannan ja läntisen silakkakannan osalta valtioneuvosto esittää TAC:n vahvistamista hoitosuunnitelman kalastuskuolevuuden MSY vaihteluvälin mukaisesti.

Muuta

Suomi nostaa sopivissa asiayhteyksissä esiin Itämeren lohikantojen sekakantakalastukseen liittyvät ongelmat.

Meritaimenen osalta EU:ssa ei tehdä päätöksiä TAC:sta. ICES toteaa kuitenkin meritaimenta koskevassa neuvossaan, että meritaimenen kohdennettua kalastusta ja joutumista sivusaaliiksi muussa kalastuksessa tulisi vähentää Pohjanlahdella ja eteläisellä Itämerellä villien meritaimenkantojen suojelemiseksi. Lisäksi on tarpeen kunnostaa meritaimenen elinympäristöjä ja poistaa vaellusesteitä.